

Приключението между две култури (Изданията на „Бохемия клуб“ 2006–2010 г.)

Издателската дейност на академичното сдружение на българските бохемисти „Бохемия клуб“ има вече седемнадесетгодишна традиция. През тези години издателската практика се е променяла неколkokратно, следвайки промените в българското книгоиздаване през един от най-динамичните периоди на неговото съществуване, но никога не е прекъсвала. Никога не са се променяли и нейните основни принципи, формуирани от основателите на сдружението при създаването му през 1993 г. Основната мисия на изданията на „Бохемия клуб“ е да популяризират чешката култура в България, както и да създадат пространство, в което да се осъществяват и да стават видими научните, културните и преводаческите идеи, нагласи и усилия на българските бохемисти. Още от самото начало това предопределя и трите основни клона на издателската дейност на сдружението: списанието „Номо Bohemicus“, излизащо четири пъти годишно; поредицата „Малка чешка библиотека“, в която се издават преводи на чешка художествена литература; поредицата „Голяма чешка библиотека“, посветена на българската научна бохемистика.

При издаването на списание „Номо Bohemicus“ през годините се е наложил тематичният модел на отделните книжки, който позволява проблематиката, на която е посветен конкретният брой, да се разгърне задълбочено и многостранно. В името на това редакционната колегия се стреми да кани като съставители на броевете специалисти в конкретната област – най-често, разбира се, бохемисти, български и чуждестранни, но също и учени с интерес към бохемистиката от различни сфери на културата и хуманитаристиката. През последните пет години например като съставители на списанието са сътрудничили театроведът Весела Груева, историците Искра Баева и Любомила Соленкова, чешкият българист Марцел Черни, италианският славист Андреа Ферарио, работещата в Лондон бохемистка Десислава Драгнева, езиковедът и преводач Маргарита Симеонова, литературоведът Добромир Григоров, фолклористът Владимир Пенчев... Мисията на списание „Номо Bohemicus“ е да представя в българското културно пространство значимите явления в чешката култура, повратните точки в чешката история, проблематиката, свързана с чешката идентичност, спецификите на чешката интелектуална мисъл, като при това акцентира и върху българския принос в тяхното изучаване. Така през последните години се появяват книжки на списанието с теми като: *Театрален момент. Малките театри през 60-те години на XX век* (бр. 2/3, 2007), *Човекът и неговите светове. Увод в съвременната чешка философия* (бр. 2/3, 2008), *Спорт, спорт, спорт...* (бр. 4, 2006), *Чешкото възраждане – прочити и почерци* (бр. 2/3, 2006), *Изгнанието и чужденците в литературата* (бр. 1, 2009), *Харта '77* (бр. 4, 2007), *Обратно към Европа* (бр. 1, 2007), *1968: национални и индивидуални съдби* (бр. 4, 2008), *1989 – нежна революция или политически сценарий* (бр. 2/3, 2009)... Съвсем логично една от основните теми,

които списанието следи, са тенденциите в бохемистиката – чешка и чуждестранна, както и българо-чешките културни и научни връзки; на тази проблематика е посветен броят *Англоезичната бохемистика* (бр. 1, 2006), както и книжката *Девет под четиридесет* (бр. 1, 2008), която представя на нашата публика най-младите чешки българисти. Освен тематичното ядро броевете на „Номо Bohemicus“ съдържат и няколко постоянни рубрики, които представят различни аспекти от дейността на бохемистите в България. В рубриката „Антология“ се публикуват преводи на българска литература на чешки или на чешка литература на български; рубриката „Библиотека“ съдържа рецензии и отзиви за новоизлезли научни трудове; под надслов „Хроника“ списанието отразява актуални за бохемистиката събития, а публикациите в „Юбилей“ припомнят важни за нея личности и дати.

Тъй като преводът на художествена литература е един от най-важните аспекти на рецепцията, голяма част от издателските усилия на „Бохемия клуб“ са съсредоточени върху поредицата „Малка чешка библиотека“. В нея се издават три или четири книги годишно, като стремежът е да бъде представяна както най-новата чешка литература, така и текстове на класическата литература, а също и непознати в България произведения на автори от втората половина на XX век. През трудното за издаване на некомерсиална преводна литература у нас десетилетие на 90-те „Малка чешка библиотека“ беше едно от малкото места, където можеше да се появи художествен текст в превод от чешки. Днес издателската политика в тази сфера е за щастие доста по-благоприятна, но мисия на художествената поредица на „Бохемия клуб“ продължава да бъде въвеждането в българското културно пространство на автори и книги, които друг издател трудно би се ангажирал да издаде – произведения на не толкова популярни в чужбина, но за сметка на това важни за чешката литературна традиция писатели или значими творби, които по една или друга причина са все още непознати у нас. Пример в това отношение са издаденият през 2006 г. том на Владимир Парал в превод на Васил Самоковлиев, съдържащ произведенията *Панаир на сбъднатите желания* и *Интимна вихрушка*, романът на Витезслав Незвал *Като две капки вода*, публикуван в превод на Евелина Йоцова през 2008 г., или няколкото произведения на Йозеф Шкворецки, които предстои да бъдат издадени в „Малка чешка библиотека“ през тази и следващата година. Всъщност достатъчно е да бъдат изброени издадените през последните години книги, за да проличи търсеният в поредицата баланс между съвременната литература и тази от предходните периоди, между добре познати на днешната българска публика имена и авторските присъствия, които досега са останали непознати за нея: *Апатичният зрител. Ранни разкази* от Рихард Вайнер (прев. Зорница Хаджидимитрова, 2007), *Лейди Карнавал* от Иржи Крадохвил (прев. Луиза Бусерска, 2008), *Седмоцърквие* от Милош Урбан (прев. Анжелина Пенчева, 2008), *Антология на сбъдването. Млади чешки поети в превод на млади български преводачи* (2008), тетралогията *Грядущият* от Владимир Мацура (прев. Маргарита Симеонова, 2010), *Небето под Берлин* от Ярослав Рудиш (прев. Христина Дейкова, 2010).

Най-сложното издателско начинание на „Бохемия клуб“ – основно с оглед на финансовото обезпечаване на публикациите – е научната поредица „Голяма чешка библиотека“. Но тя е и най-силно свързана със статута и самочувствието на българската бохемистика, чието научно равнище прави поредицата необходима и възможна. В „Голяма чешка библиотека“ обикновено излизат две или три книги годишно. Поредицата се стреми да обхване значими трудове на български бохемисти от всички научни области, както и чешки научни публикации, засягащи българска или българистична проблематика. През последните няколко години в нея са публикувани два изключително ценни речника – *Българско-чешки и Чешко-български ботанически речник* от Милкана Калайджиева (2006) и *Чешко-български речник на съкратените наименования* от Виолета Мицева (2009), двата научни сборника *Владимир Сис и България* (съст. Ани Златева, 2006) и *По пътя към познанието. Юбилеен сборник с текстове, посветени на Владимир Пенчев* (съст. Снежана Йовева-Димитрова и Ленка Майхракова, 2007), монографиите на Маргарита Костадинова *Опозицията свой/чужд в чешкия и българския език* (2008) и на Ивана Скалова *Участието на България в смазването на Пражката пролет 1968* (прев. Александра Трифонова, 2010).

В края на това представяне на изданията на „Бохемия клуб“ от последните няколко години ми се ще да подчертая, че тяхното осъществяване е резултат от една традиция на приемственост, която е основен залог в съществуването на „Бохемия клуб“ още от основаването му. Сътрудници и в списание „Ното Bohemicus“, и в двете книжни поредици са както утвърдени учени и преводачи, така и млади изследователи, докторанти и студенти. Тук авторитетите и дебютантите си сътрудничат в името на една обща професионална кауза. Без никакво преувеличение мога да кажа, че за петте години, през които настоящата редакционна колегия реализира изданията на сдружението, не се е случвало колега да откаже помощ или съдействие в който и да е аспект на работата по тях. Дългата традиция на изданията и днешният им статут всъщност са резултат от целенасочените усилия на предходните редколегии и главните редактори Янко Бъчваров, Владимир Пенчев, Маргарита Младенова, и, разбира се, на плодоносните и до днес идеи на „родителя“ на това вече седемнадесетгодишно начинание Величко Тодоров. В крайна сметка изданията на „Бохемия клуб“ са резултат от волята на българските бохемисти да създадат своя общност, да изградят пространство за една от най-сложните, но и най-интересни зони на хуманитарното знание – зоната на взаимодействие на две култури, и за приключение-то, което изучаването му представлява.

Ани Бурова

главен редактор на изданията на „Бохемия клуб“